

IMIGRACIJE

ARETÉ
IZDAVAČKA KUĆA

Imigracije

Kaja Malanowska

Naslov originala Kaja Malanowska

IMIGRACJE

Za izdavača Nina Gugleta

Edicija **Novi talas starog kontinenta vol2**

Glavni i odgovorni urednik **Nina Gugleta**

Urednik **Ana Marija Grbić**

Prevod **Anđelija Jočić**

Korektura **Aleksandra Dunderski**

Dizajn korica **Dragana Nikolić**

Štamparija **Fuk, Beograd**

Tiraž **1200 primeraka**

Izdavač **Areté, Beograd**

© Copyright by Kaja Malanowska

Copyright za srpsko izdanje © Arété, 2019

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

IMIGRACIJE

Kaja Malanovska

prevod *Anđelija Jočić*

www.arette.rs

PRIČE KOJE SU SE DOGODILE

baterflaj

I

Kinga me je pozvala u petak uveče.

– Dođi u klub.

– Mrzi me. – odgovorila sam joj, smorena. – Hladno je.

– Ma dođi, tebe interesuju subkulture, a u klubu je jedan lik, Kinez ili Koreanac, strašno čudan, sve mu je potpuno sjebano. Moglo bi se reći – zanimljiv primer asimilacije. Mogla bi da napišeš nešto o njemu za nas.

Pribeležila sam adresu. Pola sata kasnije izašla sam iz taksija na pustu ulicu. Platila sam, a zatim sam kratko stajala, osvrćući se bespomoćno. Tragala sam za neakvom šarenom neonskom reklamom, gužvom pred ulazom. Nigde žive duše. Otišla sam do zabeležene adrese, gotovo sigurna da sam pogrešila, da to nije tamo. Prazno, mračno dvorište, unaokolo samo nekakvi magacini i prodavnice sa delovima za automobile. Dođavola, pomislila sam, dođavola, jebo te, gde sam ja to? Gurnula sam kapiju, ona se malo pomerila. Uočila sam svetli kvadrat vrata sa staklom i treperave crvene lampice, začula sam muziku. Mobilni mi je zazvonio. Kinga me očigledno ispalila.

– Ja sam previše stara i umorna – pravdala se. – Snaći ćeš se, rezervisan ti je sto, samo za tebe. Maks, hoću reći Baterflaj, to mu je umetničko ime, ti je rezervisao mesto. Potrudi se da iz njega izvučеш nešto interesantno.

– Ma slušaj, jesi li ti normalna, – izdrala sam se – neću da idem tamo sama. Dobro znaš da se bojim ljudi. Dijagnostifikovana mi je neuroza, imam i papire za to.

– Ali super ćeš se snaći sama.

Kinga nikad nema saosećanja za mene i to me dovodi do ludila, a ovog puta me u potpunosti rasturilo.

– Mrzim gužvu, mrzim ljude i mrzim tebe! – uzviknula sam.

– Držim palčeve – začula sam odgovor. – Javi se sutra. Čao.

Ostala sam potpuno sama ispred kluba, s telefonom u ruci i, nesumnjivo, tupavim izrazom lica. Nisam imala izbora, otvorila sam vrata. Ostavila sam jaknu u garderobi, unapred platila dva zlota i ušla nesigurno u veliku, halogenim lampama osvetljenu salu. Bilo je popunjeno, samo je pod prozorom stajao jedan prazan stočić sa natpisom. „Rezervirano za prijatelje gospođice Baterflaj”. To je za mene, pomislila sam, osećajući se cenjeno i uvaženo. Otišla sam do bara, naručila pivo sa sokom, a zatim se vratila sredinom, praćena pogledima gostiju. Nikoga tamo nisam poznavala. Zaista, retko se dešava da odem u klub petkom uveče a da ne vidim nijedno poznato lice. Svi znaju da je Varšava mala. Ali ovde sam bila stranac, a gosti kluba su toga očigledno bili svesni. Osim toga, izgledalo je da sam jedini otpadnik i jedina osoba koja nije u paru. Sela sam, zapalila cigaretu. Lezbijke za stolom pored pažljivo su me zagledale. Znala sam da je moj foto aparat pobudio nemir, sklonila sam ga iza leđa. Baš ma zanima koliko ću tako izdržati, pomislih, i samo što sam odlučila da pobegnem od tih nametljivih, neprijateljskih pogleda, od gomile nepoznatih, u kojoj sam tako zastrašujuće osećala da se razlikujem, kada je konferansje najavio Dominu. Na scenu je izašla izenađujuće mršava dreg kraljica odevena u muške slip gaćice, hulahop i cipele sa visokim štiklama. Osim toga, na sebi je imala samo ružičastog leptirića zakačenog za butinu i bujnu riđu periku. Na nagom torzu visila joj je bela kravata. Muzika je zasvirala glasnije: Šer, „*Strong Enough*”.

Domina je ludovala s mikorofonom u ruci, ceo klub je stao na noge. „*I am strong enough to live without you!*” – pevala sam zajedno s gomilom. A zatim i „*I Will Survive*”, i pre nego što sam se osvestila, zaplesala sam sa svima ostalima pored stola na koji se Domina popela, zamahujući svojim anoreksičnim nogama. Kada je završila, poklonila se pristojno i otrčala u garderobu. Nije tako loše, pomislila sam, uopšte nije loše. Neka misle šta hoće, da sam došla da smuvam nekoga ili da sam špijun neke nasilne desničarske grupe, niko me ovde ne poznaje i to mi odgovara. Ostala sam. Završila sam pivo, naručila još jedno. Pristojno sam odbila poziv da se pridružim susednom stolu, čekala sam Baterflaj. Na kraju je došla. Krhka, prelepa Azijatkinja kostimirana kao Voleta Vilas, kostima razrađenog do najsitnijih detalja: u dugoj haljini od atlasa, zagrnuta krznenim šalom, u rukavicama od meke bele kože. Na kažiprstu je imala prsten sa raznobojnim kamenjem, na glavi je nosila svetlu periku i šešir ukrašen cvećem. Baterflaj nije išla linijom manjeg otpora, ništa od poznatih hitova za gejeve. Raširila je svoje nežne ruke na sredini scene i zapevala „Za tebe, mama”. Idealna je, pomislila sam, idealno ženstvena, čak previše ženstvena, previše krhka za jednu dreg kraljicu. Posmatrala sam očarano kako svlači bež haljinu da bi otkrila drugu, sivu, veličanstvenu kreaciju, a zatim još jednu, ovog puta snežno belu sa šlepom, poput venčаницe *Nisam očekivala ovakvu predstavu*.

Kratko sam sedela posle nastupa kada je neko prišao stočiću. Podigla sam glavu. Nada mnom je stajao tamni, koosoki muškarac i ljubazno se osmehivao.

– Ti si Kingina prijateljica, zar ne? – upitao je.

Klimnula sam glavom.

– Ja sam Baterflaj, odnosno Maks. Sada nemam vremena, žurim kući, ali ako želiš da razgovaramo, možemo da se dogovorimo za nešto uskoro. Pozvaću te.

- O, da, obavezno – odgovorila sam.
- Dobro – nije prestajao da se osmehuje. – Da li ti se dopao moj nastup?
- Veoma – iskreno sam ga pohvalila.
- Baš mi je drago. Onda, doviđenja.
- Doviđenja! Dovičnula sam za njim.

II

- I šta, jesi li se dogovorila?
- Jesam.
- Nešto te vuče njima, zar ne?
- Ne vuče mene njima, nego se oni lepe za mene!

Iznervirala sam se, jer je Kinga bila u pravu. Nešto me stvarno vuče njima, ali ona ne razume zašto. Verovatno kao što niko ko sa njima razgovara nije u stanju da razume zašto to rade. To se ne može objasniti. One su mi veoma slične. Volim da budem u njihovom društvu jer se raduju onome čime ja sebe lečim. Po čemu smo Maks i ja slični? Oboje stalno nešto krijemo, a činimo to, održavajući sve vreme privid potpune otvorenosti, pa čak i egzibicionizma.

- Maks, zašto to radiš? – nisam mogla da se suzdržim.

Izgovorila sam to, iako mi je bilo savršeno jasno da mora da je na to pitanje već odgovorio stotinama različitih ljudi. Svako ko ga poznaje pokušava da odgonetne zagonetku, svako veruje da će mu poći za rukom da dobije odgovor. Postidela sam se i zabrinula da sam nešto nepopravljivo pokvarila, da sam ga uplašila. Istovremeno, Maks me je sasvim ozbiljno pogledao svojim tamnim očima. Okrenuo je šolju kafe svojim malim, dečijim šakama i nesigurno se osmehnuo.

- Iz sujete – napokon je odgovorio. – Iz sujete – ponovio je, smešno umekšavajući svaku reč. – Nije to tako komplikovano. Dobro, i zato što sam takav.

Govori istinu, pomislila sam, uopšte me se ne boji. Ne mora da se boji, važna mu je iskrenost, i svima je velikodušno pruža. Ispričaće mi sve što poželim, odgovoriće na svako pitanje, a ja ga svejedno neću razumeti, nikad ga neću upoznati jer ni on sam do kraja ne zna ko je, uopšte ne želi to da zna. Uvek nekakva tajna, svaki od njegovih brojnih života nešto krije.

III

Padao je sneg, gust, vlažan, pun nametljive tuge. Grad je gubio stvarne oblike, polako su se razlivali kao slika na uništenoj crno-beloj fotografiji. Išla sam Ružanom ulicom prema Aleji Nezavisnosti i razmišljala koliko je loše što je svet u mojoj glavi postao toliko nestvaran sam po sebi, tako da mu nisu bili potrebni dodatni zbunjući signali iz stvarnosti. Maks me je uhvatio za ruku i nežno je stisnuo.

– Hoćeš li kapu? – upitao je i pružio mi svoju krznenu pilotsku šubaru. – Znam da stanuješ u blizini. Čitao sam u tvojoj knjizi. Brojala si crte na pločniku.

– Brojala sam – priznala sam.

U Alejama smo prošli pored jedne od njegovih prodavnica. Stajali smo ispred izloga, šarene mešavine sitnica. Te stvari su barem realne, trezne i ravnodušne. Bele šolje oslikane jarkocrvenim božurima, kockaste kutije s čajem, mesingani kipovi nagih žena koje grle srne, balerine od plavičastog stakla.

– Ne zapošljam dekoratera, ali ovaj izlog je stvarno bio jako lep pre praznika. Sad izgleda gore. Ljudi su sve pokupovali – dodao je setno. – Dobro je da stanuješ blizu jer ja ovde često dolazim da pregledam dokumenta, viđaćemo se.

– Maks, koliko prodavnica imaš?

– Nekoliko, ne tako mnogo...

Niko zapravo ne zna koliko on zarađuje. Neki čak ne mogu da shvate da se svakog dana bavi knjigovodstvom, komplikovanim knjiženjem, dostavom, uređenjem izloga, nadziranjem prodavaca. Mogla sam da ga zamislim kako se saginje udubljen u printove iz kompjutera, mršti široko, ravno čelo, popravljajući naočare sa kvadratnim rožnatim ramom. Pitam se, da li je dobar šef? Verovatno nije... Sigurno više na svoje radnike...

Ušli smo u piceriju i seli u ćošak, dalje od ostalih gostiju. Maks je skinuo jaknu i bacio je na stolicu pored. Tako je krhak, filigranski, proziran kao porcelanska lutka. U košulji otkopčanoj ispod vrata, navučenoj preko crne majice izgleda kao da ima šesnaest godina. Uska ramena, mršave nadlaktice, detinji, prijatan osmeh. Pregledao je jelovnik, koji je u njegovim šakama izgledao preveliko.

– Da li mnogo jedeš? Šta ti se jede? Ne stidi se, ja častim.

Osmehnula sam se.

– Pokazaću ti nešto – izvukao je plastičnu kesu sa zelenim printom. Kozmetika. – Ovo je posebna šminka, za glumce ili dreg kraljice. Pogledaj, podloga koja potpuno prekriva – Iz ljubičaste folije izvukao je bronzani valjak.

Ispružila sam ruku i Maks mi je po nadlanci razmazao sloj glatke, svetlo bež podloge.

– Sada ti je koža potpuno drugačija – zadovoljno je rekao, što me je malo uzdrimalo, ali sam se suzdržala od pitanja da li je to što je rekao bilo zlobno.

– Voliš li to da radiš?

– Obožavam. Zato i nastupam već sedam godina.

– Dobro, ali da li se ti osećaš kao Baterflaj? Osećaš li se kao žena?

– Ma šta ti je – Maks je odmahnuo rukom i odmakao se na stolici. – Naravno da ne, to je samo gluma. Strašno mi je žao transvestita, oni užasno pate. Jednom sam bio na nekom skupu na kome je neki mladić pričao kako se gađi svog članka na nozi. Možeš li to da zamisliš? Ustaješ svakog jutra i ne možeš da podneseš pogled na svoje sise. Ideš u kupatilo i moraš da se naterаш da ih dotakneš, opereš.

– Mislim da razumem, imala sam takve probleme s telom za vreme trudnoće.

– Pa dobro, ali bar si znala da će se to jednom završiti. Razlika između transvestita i dreg kvina je u tome što oni mrze svoje pimpeke a mi ih volimo.

Maks se namrštio s gađenjem.

– Izvini, ovo je bilo vulgarno.

Već mi je bilo poznato da ne podnosi vulgarne žene, vulgarnu odeću i vulgarne knjige. Čak je i *Grad ljubavi*¹ Vitkovskog za njega bio previše eksplicitan, kao dreg kraljica na pomalo previsokim štiklama. Jednom mi je rekao da ga asocira na ortopeda.

– Da li to znači da si ti prosto običan gej?

– Da.

– A žene, žene te ne zanimaju?

– Zanimaju me, naravno da me zanimaju.

Prekinuli smo razgovor da bismo naručili picu. Kelnerica je bila lepa, Maks joj se veselo osmehnuo. Sve će mi ispričati, pomislila sam. On obožava da govori o sebi, baš kao i ja. Uzbudjuje ga odgovaranje na pitanja, zbog čega me je i pozvao na picu, da bi imao slušaoca, da bi ga neko posmatrao.

– Lepa je, ali je sredila usta – Maks je pogledom ispratio devojkicu koja se udaljavala.

1 *Lubiewo*, roman Mihala Vitkovskog iz 2004. godine. Roman se poigrava formom *Dekameron*a, baveći se tematikom života gej zajednice sedamdesetih/osamdesetih godina i danas u Poljskoj. Objavljen je u Engleskoj kao „Love Town”. (prim.prev.)

- Otkud znaš?
- Pa vidim da su silikonske..
- A ja, jesam li ja nešto radila?
- Ti nisi – nasmejao se.
- A ti?
- Nisam ni ja.
- Pa dobro, kad ti se već dopadaju žene, znači li to da si bi-?
- Možda bi- ... Možda jesam, ali više volim muškarce. Sa ženama je sve isuviše komplikovano. Odmah hoće da stvara-ju dom, svijaju gnezdo, rađaju decu. Imao sam jednom neku devojku u Krakovu, još nisam bio u braku. Putovao sam kod nje, njen muž je bio u vojsci, sve je lepo teklo dok nije odlučila da se razvede. Prestao sam da idem kod nje.
- Zašto?
- Bilo mi je žao muža.
- A nisi se uplašio, isprepadao se?
- Ma i isprepadao sam se – Maks se ponovo zakikotao.
- Baš sam svinja.
- Ali i ti imaš porodicu, ženu i decu.
- Imam, imam, ali moja žena se već privikla na to kako ja živim. Mi smo samo veliki prijatelji, ne spavamo zajedno, imamo odvojene sobe.
- Pa zašto onda živiš sa njom?
- Zato što ona želi. Predložio sam joj razvod, ali se nije složila. Ne znam zašto, možda da bi zadržala privid porodice. Nikad je neću ostaviti ako ona to ne bude htela, dok deca ne odrastu.
- A tvoj dečko pristaje na to? On nema želju da zasnuje porodicu, da svije gnezdo s tobom?
- Maks nije razmišljao ni na tren. Odgovorio je, osmehujući se i gledajući mi pravo u oči:
- Hteo bi. Ali to ćemo uraditi kasnije.

- A da li on voli što ti nastupaš?
- Ne podnosi. Uopšteno govoreći, lik ni najmanje nije opušten...
- Čuči u ormanu?
- Malo čuči, malo ne. On čak ni u prodavnicu ne želi da ide sa mnom. Kad se dogodi da zajedno kupujemo neku haljinu, stoji po strani i stišava me.
- Imate li zajednički stan?
- Ma otkud, ja kod njega čak ni ne prenoćim, ne želim da deca misle da im se otac noću vuklja kojekuda.
- Hoćeš li ikada reći deci?
- Reći ću im kad odrastu.
- Koliko dugo živiš u Poljskoj?
- Dvadeset godina. Doputovao sam u Varšavu na studije, zatim mi je pošlo za rukom da dovučem roditelje, mada se oni ovde nikad nisu prilagodili, čak ni ne govore poljski.
- Ali ti se sigurno ne zoveš stvarno Maks, zar ne?
- Tačno, Maks je još jedan pseudonim, kao što je Bacterflaj za potrebe kluba, tako je i Maks za potrebe Poljske. A sad jedi tu picu.

Počela sam da jedem, bilo mi je glupo što ga tako pritiskam.

– A ti? – pažljivo me posmatrao. – Kako tebi ide? Sigurno dobro. Jednostavan, bezbedan život otpadnika, sve po redu i po propisu?

– Aha – odgovorila sam i nastavila da jedem. Nisam ja na redu da pričam. Za sada se neću poveravati, nek me smesti u fioku, bar sam u njegovim očima stekla nekakav identitet.

Maks je platio račun kelnerici sa silikonskim ustima. Pažljivo sam ih posmatrala, ali ni za živu glavu nisam mogla da tvrdim da su veštak. Zatim smo izašli na sneg. Zagrlio me je i snažno poljubio, tik pored usta. Pitam se šta znači takav